

Mariusz Pacha

Koncepcja zarządzania strategicznego w Bibliotece Głównej Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach : zarys

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 1/1, 15-18

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mariusz Pacha

Koncepcja zarządzania strategicznego w Bibliotece Głównej Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach

Zarys

I. Wstęp

Kierowanie biblioteką uczelni wyższej to wielkie wyzwanie i odpowiedzialność. Coraz to nowe potrzeby użytkowników zmuszają do zmian i przewidywania przyszłych tendencji. Osoba kierująca biblioteką staje więc przed wieloma problemami, które należy potraktować jako składniki całościowego procesu zarządzania biblioteką. Zarządzanie strategiczne to koncentrowanie się na zagadnieniach kluczowych, to zarówno planowanie krótko- jak i długoterminowe. Wymaga to określenia dyrektyw strategicznych biblioteki – misji, celów strategicznych i strategii działania.

II. Misja biblioteki

Misja określa jaka jest, do czego zmierza i jakimi wartościami kieruje się w swoim działaniu biblioteka. Jej treść musi być zgodna z misją całej uczelni, a w formie zwięzła, spójna oraz zrozumiała dla pracowników i użytkowników biblioteki.

Nasza Misja

Misją Biblioteki Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach jest rozpoznawanie i zaspakajanie potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych studentów i pracowników Uczelni oraz innych użytkowników. Misją Biblioteki jest również zapewnienie profesjonalnego poziomu swych usług i ich popularyzacja oraz budowanie pozytywnego wizerunku Biblioteki w swoim środowisku i na zewnątrz. Biblioteka stawia sobie też za cel propagowanie pozytywnych wartości, jakie niesie ze sobą kultura fizyczna.

Do podstawowych zadań Biblioteki należy gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie, ochrona oraz udostępnianie użytkownikom materiałów bibliotecznych w formie tradycyjnej i elektronicznej. Bibliotekarze w swojej pracy kierują się takimi wartościami jak: fachowość, rzetelność, kompetencja i odpowiedzialność.

III. Określenie celów i analiza strategiczna biblioteki

Analiza strategiczna bada, ocenia i przewiduje przyszły stan biblioteki. Jest to analiza struktury organizacyjnej biblioteki, jej zbiorów, świadczonych usług, warunków do działania, a także wartości podzielanych przez pracowników biblioteki. Prowadzi to do wyeliminowania zagrożeń i wykorzystania swoich atutów.

W analizie strategicznej można wykorzystać bardzo popularną analizę typu SWOT, jako swoiste określenie mocnych i słabych stron biblioteki oraz jej szans i zagrożeń. Każdy kluczowy czynnik wpływający pozytywnie lub negatywnie na działalność biblioteki ma przypisaną swoją wagę.

Analiza SWOT Biblioteki Głównej AWF w Katowicach

Mocne strony	Ocena	Słabe strony	Ocena
Właściwa struktura organizacyjna	5	Architektura i wyposażenie pomieszczeń	3
Wykwalifikowana i doświadczona kadra kierownicza (kierownicy sekcji)	5	Brak miejsca w magazynie książek	5
Wykwalifikowani i doświadczeni pracownicy	5	Przestarzały i w niewystarczającej ilości sprzęt komputerowy	4
Bogaty księgozbiór	5	Brak możliwości zamówień komputerowych	5
Dogodne godziny otwarcia	4	Niedostosowanie biblioteki do potrzeb osób niepełnosprawnych	5
Zintegrowany system biblioteczny	4	Funkcjonowanie Rady Bibliotecznej	3
Komputerowy katalog zbiorów (OPAC) dostępny lokalnie i przez Internet	5	Brak opracowania rzeczowego zawartości czasopism	5
Bazy danych dostępne on-line	4	Braki kadrowe	2
Stanowisko bibliotekarza systemowego	5	Niedobór środków finansowych	2
Biuletyn informacyjny	5	Udział w szkoleniach i konferencjach	3
Profesjonalna strona internetowa	4		
Razem	51	Razem	37

Szanse	Ocena	Zagrożenia	Ocena
Budowa nowego gmachu biblioteki	5	Przedłużająca się budowa nowego gmachu biblioteki	5
Stworzenie nowej jakości funkcjonowania biblioteki – biblioteka otwarta na szeroko rozumiane środowisko kultury fizycznej	5	Duże koszty funkcjonowania nowej biblioteki	3
Współpraca z władzami samorządowymi, organizacjami sportowymi	4	Brak stabilnej polityki bibliotecznej państwa	3
Utworzenie Muzeum Sportu	4		
Organizacja wystaw, spotkań, odczytów	4		
Razem	22	Razem	11

Następnie należy ustalić zachodzące relacje między mocnymi i słabymi stronami oraz szansami i zagrożeniami. W przypadku Biblioteki AWF w Katowicach występuje przewaga po stronie mocnych stron i szans, co wskazuje na zastosowanie strategii ofensywnej, prorozwojowej.

IV. Strategia biblioteki

Strategia biblioteki to ukierunkowanie wszelkich działań służących realizacji jej cząstkowych, ogólnych i długofalowych celów. To fundament dla funkcjonowania biblioteki teraz i w przyszłości. Po określeniu misji i przeprowadzeniu analizy strategicznej można sporządzić plan strategiczny biblioteki.

Zarys planu strategicznego Biblioteki Głównej AWF w Katowicach

1. Stworzenie z biblioteki centrum kultury, komunikacji społecznej i informacji zarządzanej przez jakość.
2. Zaspokojenie wszelkich potrzeb informacyjnych użytkowników z wykorzystaniem najnowszych technologii.
3. Zapewnienie profesjonalnego poziomu usług bibliotecznych.
4. Gromadzenie wysokiej jakości zbiorów, odzwierciedlających aktualne potrzeby użytkowników.
5. Opracowanie zbiorów bibliotecznych z wykorzystaniem najlepszej wiedzy.
6. Ciągłe monitorowanie potrzeb użytkowników.
7. Efektywne zarządzanie budżetem biblioteki i współudział w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych na jej działalność.

8. Organizowanie profesjonalnych szkoleń oraz prezentacji bibliotecznych dla studentów i pracowników Uczelni.
9. Nawiązanie ścisłej współpracy z pracownikami naukowymi Uczelni w celu wyznaczenia kierunków rozwoju Biblioteki, m.in. poprzez działalność Rady Bibliotecznej.
10. Rozwój współpracy z innymi bibliotekami.
11. Organizowanie wystaw, spotkań i odczytów.
12. Budowanie pozytywnego wizerunku Biblioteki i bibliotekarzy w swoim środowisku i na zewnątrz.
13. Propagowanie pozytywnych wartości, jakie niesie ze sobą kultura fizyczna.
14. Bieżące monitorowanie procesów bibliotecznych.
15. Poddawanie się ocenie jakości usług bibliotecznych.

V. Wdrożenie strategii biblioteki i jej kontrola

Ostatecznym etapem zarządzania strategicznego jest wdrożenie zaproponowanych rozwiązań. Należy ustalić harmonogram realizacji poszczególnych zadań i odpowiedni proces ich kontroli, który pozwoli wykryć ewentualne błędy. Niektóre z punktów planu strategicznego Biblioteki już są wprowadzone w życie, inne należy stopniowo wdrażać. Zaproponowane są jednak i takie rozwiązania, które wymagają nowej przestrzeni bibliotecznej i większej ilości pracowników. Trzeba sobie jednak jasno powiedzieć, że model zarządzania strategicznego Biblioteką Główną AWF w Katowicach obliczony jest na co najmniej kilka najbliższych lat.

VI. Zakończenie

Zarządzanie strategiczne to trudna do realizacji koncepcja, stosowana do tej pory tylko w nielicznych bibliotekach. Warto jednak podjąć ten trud. Trzeba otwarcie mówić o mocnych i słabych stronach swojej biblioteki, o jej szansach i zagrożeniach. Jednak prawdziwe wyzwanie to stworzenie całościowego modelu zarządzania strategicznego nową Biblioteką Główną AWF w Katowicach. Należy być spokojnym. Pracownicy Biblioteki od kilku już lat przygotowują się do tego⁴.

Mgr Mariusz Pacha jest Kierownikiem Biblioteki Głównej AWF w Katowicach.

⁴ Przy pisaniu tego artykułu autor korzystał m.in. z *Vademecum bibliotekarza* pod red. L. Bilińskiego.